

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- Η είσοδος του Αγγελιοφόρου και η ανάληψη του ειδώλου
 - Ποια είδηση μεταφέρει ο Αγγελιοφόρος;
 - Ποιες πληροφορίες δίνει το είδωλο πριν την ανάληψή του;
 - Πώς αντιμετωπίζει ο Αγγελιοφόρος την πραγματική Ελένη;
- Ο Μενέλαος αναγνωρίζει την Ελένη
 - Εκδηλώσεις χαράς των δύο ηρώων
- Η αναδρομή στο παρελθόν
 - Ποιες συμφορές της διηγείται η Ελένη στον Μενέλαο;
- Ο Αγγελιοφόρος αναγνωρίζει την Ελένη
 - Οι σκέψεις του Αγγελιοφόρου για: τους θεούς, την Ελένη, τον εαυτό του

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- Σκηνοθετικοί και σκηνογραφικοί δείκτες (στοιχεία όψης)
 - Σκηνοθετικές και σκηνογραφικές πληροφορίες λαμβάνουμε μέσα από τα λόγια των ηρώων σχετικά με: χειρονομίες («Σε γύρευα Μενέλαε και σε βρίσκω» (στ. 659), τη στάση-κίνηση σώματος «Χαίρε της Λήδας κόρη, εδώ βρισκόσουν;» (στ. 681), την εμφάνιση, την ψυχολογική κατάσταση και την εκδήλωση της χαράς και της συγκίνησης της Ελένης «Αναγαλιόζω, πέτομαι, κι αφήνω λεύτερα τα μαλλιά, σταλάζουν τα δάκρυα πότάμι από χαρά καθώς σφιχτά σε σφίγγω λατρευτέ μου» (στ. 697-700).
- Ο δραματικός ρόλος του Αγγελιοφόρου (προώθηση της δράσης)
 - Πρώτα πρώτα μεταφέρει γεγονότα που έγιναν εκτός σκηνής και, επομένως, για να τα πληροφορηθούν οι θεατές κάποιος θα πρέπει να τα διηγηθεί. (αγγελία-ή ρήση)
 - Η είδηση του Αγγελιοφόρου καθώς και τα λόγια του 'ειδώλου' συντελούν στην προώθηση-εξέλιξη της δράσης. Ο Αγγελιοφόρος αναγγέλλει στο Μ. ότι η Ελένη έφυγε από τη σπηλιά, πετώντας στον αέρα. Δεν χρησιμοποιεί πλάγιο λόγο, αλλά ευθύ, μεταφέροντας τα λόγια της Ελένης, όπως εκείνη τα είπε σε α' πρόσωπο, για να περιγράψει τη σκηνή, πράγμα που δίνει ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ επιτρόσθετα συνιστά και κωμικό στοιχείο.
- Τραγική ειρωνεία
 - Ο Μενέλαος και ο Αγγελιοφόρος στην αρχή της σκηνής αυτής εξακολουθούν να αγνοούν ότι βρίσκονται μπροστά στην πραγματική Ελένη
- Δεύτερη αναγνώριση
 - Ο Μενέλαος αναγνωρίζει την Ελένη.
- Κωμικό στοιχείο
 - Χειρονομίες, κινήσεις και λόγια του Αγγελιοφόρου που δίνουν έναν πιο ανάλαφρο τόνο στην όλη σκηνή.
- Τρίτη αναγνώριση
 - Ο Αγγελιοφόρος αναγνωρίζει την Ελένη.
- Προοικονομία
 - Προοικονομείται η τελική σωτηρία των δύο ηρώων. «Κάποιο να βρούμε τρόπο να σωθούμε» (στ. 821)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

- Το ήθος Ελένης
 - υπεράσπιση της τιμής και της αξιοπρέπειάς της
 - αγνότητα, πίστη, αφοσίωση Ελένης στο Μ. – αγάπη στην πατρίδα
 - αναφορά στο παρελθόν της Ελένης (πριν και μετά την αρπαγή)
 - ⇒ εντείνει την τραγικότητα της ηρωίδας (θύμα των θεών και όργανο τα χέρια τους/ η ίδια έγινε αιτία δεινών στην οικογένειά της/ αιτία του πολέμου και του θανάτου πολλών ανδρών/ κακό όνομα και φήμη χωρίς να φταίει)
 - ευαισθησία Ελένης: χαρά, συγκίνηση, ευτυχία για τον άντρα της, λύτρωση για την αποκατάσταση της τιμής της.
- Η αποκατάσταση της τιμής της Ελένης – επιτυγχάνεται με:
 - την εξαφάνιση του ειδώλου και τα λόγια της Ελένης-ειδώλου
 - τα λόγια του Μενέλαου
 - τα λόγια του Αγγελιοφόρου
 - τα λόγια της ίδιας της Ελένης
- Το ήθος Μενέλαου
 - Ο Μενέλαος παρουσιάζεται κάπως τυπικός και ψυχρός, εκφράζει το ήθος του σκληρού πολεμιστή. Απεθάνεται και διακαίεται στην τιμή και αγαμία (δάκρυα, αμαρτίες). Μοιράζεται τα καλά του με τον Αλέξανδρο

- Το ήθος αγγελιοφόρου (συναισθήματα, στοιχεία του χαρακτήρα του)

- ικανοποίηση που βρήκε το Μ.
- έκπληξη-απορία-θαυμασμός, για το θαύμα που ο ίδιος είδε με τα μάτια του, δηλαδή την ανάληψη του 'ειδώλου' στους ουρανοί
- ακόμη μεγαλύτερη έκπληξη καθώς βλέπει την Ελένη μπροστά του = τραγική ειρωνεία (ο Αγγελ. δεν ξέρει, οι θεατές ξέρουν)
- αυτοσαρκασμός (τους έλεγα πως πέταξες)
- ενοχλημένος την επιπλήττει για τη συμπεριφορά της (= αιτία του πολέμου)
- ομιλητικός, φλύαρος
- εκφράζει τη λαϊκή θυμοσοφία και την κοινή λογική
- νιώθει απεριόριστο σεβασμό για τον Μενέλαο – βασιλιά
- αλλά και έχει ιδιαιτέρη σχέση με το Μ.
 - παρεμβαίνει απρόσκλητος και συμμερίζεται την ευτυχία του
 - αποκαλεί το Μ. παιδί του (Και την Ελένη)
 - στο παρελθόν πολέμησε στην Τροία
 - επίσης συμμετείχε σε διάφορες σημαντικές στιγμές (πχ γάμος Μενέλαου – Ελένης)

Συνήθως ο Αγγελιοφόρος στην τραγωδία είναι πρόσωπο ανώνυμο, μεταφέρει την είδηση και αμέσως μετά αναχωρεί.
Εδώ ο Αγγελιοφόρος έχει στενή σχέση με τους ήρωες.

- Η αντίδραση του Χορού

- Ο Χορός παρουσιάζεται ευσεβής. Συμφωνεί με τον Αγγελιοφόρο ότι οι θεοί και όχι οι άνθρωποι είναι οι καλύτεροι μάντιες. (στ. 838-840). Συμβάλλει στην ητάνυχυσή της όλης φαιάς τις Ευκές που διατυπώνει.

ΙΔΕΕΣ (διάνοια)

Ο Ευριπίδης δια του στόματος του Αγγελιοφόρου εκφράζει τις νεωτερικές του απόψεις:

- Αντιπολεμικό μήνυμα

- κεντρική θέση και ειρωνεία του έργου = ο πόλεμος έγινε «για έναν ίσκιο», πράγμα που εκφράζει το ανώφελο και μάταιο του πολέμου και δίνει ένα αντιπολεμικό μήνυμα στους θεατές ⇒ καταδίκη του πολέμου

- Αμφισβήτηση των θεών

- Την ίδια στιγμή εκφράζεται αμφισβήτηση των θεών που ξεέλασαν τους ανθρώπους (επέτρεψαν να γίνει πόλεμος για έναν ίσκιο)

- Αμφισβήτηση των μάντεων

- Οι μάντιες διαφοροποιούνται από τους θεούς. Ο Ευριπίδης επικρίνει τους μάντιες, οι οποίοι έχουν φήμη φιλάργυρων και όχι θεούς.
- Επιπλέον, ο Ευριπίδης βάζει τον «μέσο άνθρωπο» με την «κοινή λογική» να καταφέρεται εναντίον των μάντεων (θυμοσοφία απλών ανθρώπων, ανθρωπισμός του Ευριπίδη)
- Εδώ ο Ευριπίδης κάνει μια αναφορά στη σύγχρονη πραγματικότητα της εποχής του, καθώς εκφράζει με έμμεσο και έντεχνο τρόπο την οργή Αθηναίων κατά των μάντεων, διότι οι μάντιες ενθάρρυναν τη Σικελική εκστρατεία, που κατέληξε σε πανωλεθρία Αθηναίων.

- Η θέση των δούλων

- Η φιλοσοφία παραδεχόταν την αναγκαιότητα του θεσμού της δουλείας και ο Αριστοτέλης έλεγε ότι ο δούλος είναι έμπνυχο κτήνος του αφεντικού του και προορισμένος για χειρωνακτικές εργασίες
- Εδώ ο Αγγελ. διαχωρίζει τη σωματική από την πνευματική ελευθερία (Πρβλ. τους «Ελεύθερους πολιορκημένους» του Σολωμού)

- Η μεταβολή της τύχης → Μετά την αηδόνιση και τη δυστυχία απολαύδων η χαρά και η ευτυχία, μετά τις ηττόρες.

- Πολλά γνωμικά

- «Δυσκολονόητος ο θεός, παιδί μου» (στ. 786)
- «δεν έχει πάντα η τύχη σιγουριά» (στ. 791)
- «Όποιος δε νιώθει σέβας για τ' αφεντικά του και δε συμπιάσχει σε χαρές και λύπες δούλος κακός» (στ. 803-806)
- «λεύτερος αν δεν είμαι, λεύτερη έχω ψυχή» (στ. 808-809)
- «σωστό μυαλό και νους, να σοφός μάντης» (στ. 837)

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Εδώ ο Ευριπίδης κάνει μια αναφορά στη σύγχρονη πραγματικότητα της εποχής του, καθώς εκφράζει με έμμεσο και έντεχνο τρόπο την οργή Αθηναίων κατά των μάντεων, διότι οι μάντιες ενθάρρυναν τη Σικελική εκστρατεία, που κατέληξε σε πανωλεθρία Αθηναίων.